

Γιάννης Σακελλαράκης Η ποιητική της ανασκαφής

Έχοντας την τιμή να παρουσιάσω το τελευταίο βιβλίο του δασκάλου μου Γιάννη Σακελλαράκη, «Η ποιητική της ανασκαφής», μου φαίνεται αδύνατο να αποφύγω το προσωπικό ύφος. Αισθάνομαι περισσότερο την ανάγκη να μιλήσω με εικόνες - εικόνες γεμάτες χρώματα, μυροδιές, συγκινήσεις και, περισσότερο, γεμάτες συναίσθημα και φαντασία. Οσο και αν φαίνεται υπερβολικό, είναι νοηπές ακόμη στη θύμηση εκείνες οι γεμάτες ανασκαφικές ημέρες στη Ζώμινθο και τις Αρχάνες το 1988, περισσότερο όμως το καλοκαίρι του 1992, όταν, αλαφιασμένοι από την πέτρινη ατμόσφαιρα ενός στρατοπέδου λίγα χιλιόμετρα από το Ηράκλειο της Κρήτης, βρήκα σωτήριο άσυλο στις παραδείσιες Αρχάνες. Το λίθινο πλακόστρωτο της καταπράσινης αυλής του σπιτιού της ανασκαφής και τα ξερά φύλλα μοιάζουν ακόμη να γρυλλίζουν συμπαντικά στην άκρη του σκαλοπατιού, το ανάγλυφο πρόσωπο με το βουνησίιο μουστάκι, φιγούρα που χάνεται στο πρωινό πούσι της Τουρκογειτονιάς, και ο γίγαντας Γιούχτας να στηρίζει το χλωμό φεγγάρι επάνω από την πολύβουη συντροφιά μια ζεστή βραδιά του Ιουλίου. «Η ανασκαφή στις Αρχάνες», γράφει στο βιβλίο του ο Γιάννης Σακελλαράκης, «δέθηκε παράξενα με μουσικές πολύ πριν ανακαλύψουμε το αρχαιότερο μουσικό όργανο της Ευρώπης, ένα πλήνιο σείστρο του 21ου αιώνα π.Χ. Δεν ήταν μόνο τα τραγούδια των εργατών ή των φοιτητών, ήταν η θεϊκή φωνή της Μαρίας Κάλλας, που αντηχούσε θεσπέια στην κατάφυτη αυλή του σπιτιού της ανασκαφής». Εκτός από εικόνες, έρχονται στη θύμηση ακόμη και λόγια στην αυλή του σπιτιού των Αρχανών, όπως εκείνα της Μελίνας Μερ-

κούρη ότι οι αρχαιολόγοι είναι οι τελευταίοι αριστοκράτες αυτού του κόσμου, αφού αυτοί μόνο έχουν τη θεϊκή τύχη να ναουρίζονται στα σπλάχνα της γης και να ακούν τα μυστικά της, φθάνοντας πίσω στο παρελθόν - στο δικό μας παρελθόν! Εξάλλου, όπως ο ίδιος σημειώνει στο βιβλίο του, «ποιος μπορεί να είναι επιτυχετέρος αλχημιστής από αυτόν που πιάνει χόμα και γίνεται χρυσάφι;».

Ο Γιάννης Σακελλαράκης είναι ο αρχαιολόγος που «πλήρωσε» με την πανεπιστημιακή του καριέρα τη δημόσια υποστήριξη της άποψής του ότι ανακάλυψε τα υπολείμματα μιας ανθρωποθυσίας στα Ανεμόσπηλια της Κρήτης, αυτός που πάσχισε για μία δεκαετία στο Μουσείο Ηρακλείου και αργότερα, «παιρώντας τα βουνά», ανέσκαψε τα «σπλάχνα της Κρήτης», το Ιδαίο Αντρο στον Ψηλορείτη, την ίδια τη Βιθλέμ της αρχαίας Ελλάδας, τον τόπο γέννησης του Κρηταγενούς Δία, «του θε-

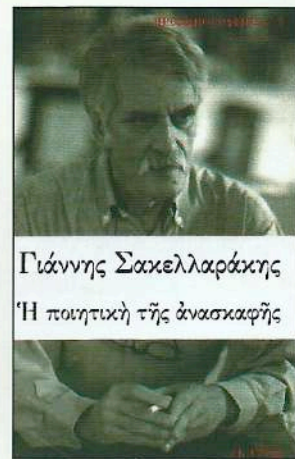

Αναμνηστική φωτογραφία από το Ιδαίο Αντρο.

ού που γεννιέται και πεθαίνει κάθε χρόνο». Εμπνευσμένος από τον Καβάφη, γράφει ο Γιάννης Σακελλαράκης κάπου στο βιβλίο του: «Σκέπτομαι πως, ταξιδεύοντας στον χρόνο, σαν να σταμάτησα στον 8ο αιώνα π.Χ., «σ'εμπορεία Φοινικικά», αφού βρήκα πραγματικά «σεντέφια και κοράλλια, κεχρμιπάρια κ' έβενους», ανάμεσα σε τόσα άλλα ευρήματα και από τόσους άλλους τόπους στην ανασκαφή του Ιδαίου Αντρο στον Ψηλορείτη». Πιο χαμηλά, στην καταπράσινη κοιλάδα των Αρχανών ανακάλυψε με τη σύζυγό του, Εφη Σαπουνά-Σακελλαράκη, ένα μινωικό ανάκτορο και ένα γειτονικό εντυπωσιακό νεκροταφείο στο Φουρνί, λαμβάνοντας και οι δύο το Χρυσό Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών το 1982.

Εγγραψε χιλιάδες άρθρα σε ελληνικά και ξένα περιοδικά, όπου έχει δημοσιεύσει όλες τις μεγάλες ανασκαφές, πλουτίζοντας σημαντικά τις γνώσεις μας για τον μινωικό πολιτισμό. «Η ποιητική της ανασκαφής» αποτελεί, εκτός από αυτοπροσωπογραφία, μια «ποιητική» σύνθεση όλης της πολύχρονης γνωριμίας του αρχαιολόγου-ποιητή με τη γη και τον άνθρωπο, με την εulογία του «θεού της Κρήτης», όπως του είχε ευχηθεί σε μια καρτ ποστάλ ο Καζαντζάκης. Είναι η αρμονική συνύπαρξη της επιστημονικής πλευράς της γνώσης, της ψυχρής λογικής, με την ελευθερία της ποιητικής σκέψης και έκφρασης. Είναι κατάθεση ψυχής.

Δημήτριος Γαρουφαλής
Αρχαιολόγος
Διευθυντής Σύνταξης

Γιάννης Σακελλαράκης
'Η ποιητική τής ανασκαφής

Γιάννης Σακελλαράκης
**Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ**

Εκδόσεις Ικαρος
Αθήνα, 2003
Σελ. 225